

ГУРЕВИЧ РОЗАЛІЯ БОРИСІВНА

Гуревич Розалія Борисівна (25.02.1905, м. Слов'янськ Харківської губернії, нині Донецька область – 09.03.1971, Харків) – український бібліограф, бібліотекознавець, представник Харківської бібліотечної школи.

Народилася у родині міщан: батько був працівником соляної контори, мати – домогосподаркою. Невдовзі сім'я переїхала до м. Маріуполя, де проживала до 1916 року. Після смерті батька (1914) мати працювала на його посаді. У 1917 р. переїхали до Харкова.

Розалія Борисівна почала працювати з 12-ти років: давала уроки дітям, у такий спосіб допомагаючи матері. Знання за курс гімназії отримала на загальноосвітніх курсах, а в 1921 р., здавши державні іспити, отримала диплом за 8 класів гімназії.

Того ж року вступила до Харківського інституту народного господарства та після I курсу перейшла на факультет «Соціалістичне виховання» Харківського інституту народної освіти (ХІНО). Навчання у цьому виші поєднувала з заняттями на музичному факультеті Харківського музично-драматичного інституту, також працювала в дитбудинку на дитячому майданчику, у дитячому садку.

Після закінчення ХІНО (1925) отримала направлення в м. Сталіно (нині Донецьк) на посаду завідуючої бібліотекою при міському піонер-клубі. Через рік, повернувшись до Харкова, була направлена на роботу бібліотекарем клубу «Юний ленінець». У 1927 р. працювала бібліотекарем у 2-й районній бібліотеці м. Харкова, яка згодом була реорганізована в Харківську центральну бібліотеку юного читача. У 1935 р. після відкриття Харківського Палацу юних піонерів книгозбірню було переведено в приміщення цього

закладу, де вона продовжила своє функціонування. У цій бібліотеці Р. Б. Гуревич пропрацювала до 1937 р. з перервою на рік.

У 1929 р. була направлена на роботу в Наркомос УСРР референтом з питань дитячої книги, але апаратна робота не задовольняла Розалію Борисівну. Згодом їй було дозволено повернутися на роботу до бібліотеки. Працюючи в книгозбірні, вона укладає бібліографічний покажчик книг, журналів та газетних статей за 1934 р. на тему «Питання дитячої книжки та дитячого читання» (Харків, 1935).

З березня до вересня 1937 р. працювала методистом Вінницької дитячої бібліотеки.

З вересня 1937-го до 17 квітня 1941 р. працювала в Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка (ХДНБ) вченим секретарем, завідувачкою науково-бібліографічного відділу. Бібліографувала переклади творів Т. Г. Шевченка російськими письменниками XIX ст., є автором бібліографічного покажчика «Русские писатели XIX века о Т. Г. Шевченко» (Харків, 1941). Водночас з березня 1940-го до кінця вересня 1941 р. очолювала педагогічний кабінет Харківського державного педагогічного інституту (нині Харківський національний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди).

У вересні 1941 р. була евакуйована до Казахстану (м. Кизил-Орда), де почала працювати медсестрою та вихователькою Будинку дитини, потім – заступником начальника рятувальної служби. З вересня 1942-го до березня 1944 р. працювала в Кизил-Ординському державному педагогічному інституті: спочатку завідувачкою кабінету історії, потім – педагогіки, асистентом.

Після звільнення Харкова у 1944 р. повертається на роботу до ХДНБ, де обіймає посаду завідувачкою науково-бібліографічним відділом, згодом – старшого бібліографа з питань бібліотекознавства. У ХДНБ працювала до травня 1950 р. Одночасно (01.09.1944–01.09.1947) працювала в Харківському

державному педагогічному інституті: спочатку зав. кабінетом педагогіки, згодом – викладачем.

З відновленням роботи Харківського державного бібліотечного інституту (нині Харківська державна академія культури) стала старшим викладачем кафедри бібліотекознавства (з 01.09.1947).

Працювала над дисертацією на тему «Алфавітно-предметні покажчики до систематичного каталогу». Наукова робота була підготовлена та відправлена до Московського державного бібліотечного інституту, але захист її не відбувся.

Розробляла та викладала навчальні курси «Бібліотекознавство», «Організація бібліотечної справи». Відсутність підручників з цих дисциплін потребувала розробки детальних навчально-методичних матеріалів: тез лекцій, методичних вказівок на допомогу вивченню навчальних курсів.

Її наукові інтереси були тісно пов'язані з викладацькою діяльністю й відображали різнобічні аспекти організації бібліотечної справи: планування, звітність, методичну діяльність, проблеми обслуговування читачів, підготовку бібліотечних кадрів. Вивчала роботу дитячих бібліотек, в яких розпочала свою професійну діяльність та працювала тривалий час; досліджувала історію їх розвитку в Україні.

Померла в березні 1971 року.

Праці

1. Гуревич Р. Б. Система ссылок и отсылок в систематическом каталоге // Тезисы докладов на теоретической конференции Харьковского государственного библиотечного института. Харьков, 1948. С. 16–18.

2. Фельдштейн М. М., Фридьева Н. Я., Гуревич Р. Б. О подготовке кадров в библиотечных институтах : (по поводу статьи В. Г. Сахарова и И. М. Фрумина) // Библиотекарь. 1948. № 9. С. 25–30.

3. Гуревич Р. Б. Планування роботи сільської бібліотеки : (метод. посіб.). Харків, 1955. 21 с.
4. Гуревич Р. Б. Організація бібліотечного обслуговування сільського населення УРСР // Ученые записки / Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1957. Вип. 3. С. 287–313.
5. Ашукін А. А., Фрідьєва Н. Я., Гуревич Р. Б. Програма курсу «Бібліотекознавство» // Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1958. 58 с.
6. Гуревич Р. Б. Розвиток методичної роботи районних бібліотек Української РСР // Збірник учбово-методичних матеріалів / ред. А. А. Ашукін ; Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1958. С. 22–40.
7. Гуревич Р. Б. Харківська центральна бібліотека юного читача (1931–1937 рр.): з історії дитячих бібліотек Укр. РСР // Конференція, присвячена підсумкам наукової роботи за 1957 : [тези доп.] / Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1958. С. 51–52.
8. Гуревич Р. Б. Відкритий доступ читачів до книжкових фондів бібліотек : (огляд метод. матеріалів обласних бібліотек для дорослих Укр. РСР) : зб. навч.-метод. матеріалів на допомогу студентам у вивченні курсу бібліотекознавства / Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1960. С. 103–114.
9. Організація бібліотечної справи в СРСР : метод. вказівки і матеріали на допомогу студентам I курсу заоч. від-ня у вивченні курсу «Бібліотекознавство» / Харків. держ. бібл. ін-т ; уклад. Р. Б. Гуревич. Харків, 1961. 79 с.
10. Гуревич Р. Б. Громадський огляд державних масових бібліотек Української РСР (1956–1958 рр.) // Наукові записки. Вип. 6 : Питання історії культосвітньої роботи / Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1962. С. 3–30.

11. Гуревич Р. Б. На допомогу у вивченні курсу бібліотекознавства : метод. матеріали для студентів-заочників / Харків. держ. бібл. ін-т. Харків, 1962. 44 с.

12. Гуревич Р. Б. Організація бібліотечної справи в СРСР : метод. вказівки для студентів-заочників / Харків. держ. ін-т культури. Харків, 1965. 73 с.

13. Гуревич Р. Б. Організація бібліотечної справи в СРСР : матеріали на допомогу вивченню курсу «Бібліотекознавство» // Харків. держ. ін-т культури. Харків, 1966. 176 с.

14. Гуревич Р. Б. Харківська центральна бібліотека юного читача : (до історії дитячих бібліотек Укр. РСР) // Бібліотекознавство та бібліогр. : міжвід. респ. зб. Харків, 1967. [Вип. 4]. С. 115–129 ; [Вип. 5]. С. 101–109.

15. Гуревич Р. Б. Библиотековедение. Ч. 4. Организация работы библиотек. Ч. 5. Руководство библиотечным делом в СССР // Тезисы лекций заочного отделения факультета массовых библиотек / Харьк. гос. ин-т культуры. Харьков, 1968. 28 с.

16. Гуревич Р. Б. Всегда в поиске [Н. Я. Фридьева] // Библиотекарь. 1966. № 3. С. 40.

Джерела

1. Архів ХДАК. Особова справа Гуревич Р. Б. (27.08.1947 – 18.03.1971).

2. Архів ХДНБ. Особова справа Гуревич Р. Б.

3. Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури (1947–1998). Харків, 2000. С. 78–79.

4. Українські бібліографи. Бібліографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія / ДЗ «НПБУ» ; авт.-уклад.: Р. С. Жданова, Н. І. Абдулаєва, В. О. Кононенко ; наук. ред.: В. О. Кононенко, Н. Я. Зайченко. Київ, 2008. С. 90–91.

Ковальчук Галина Дмитрівна

Статтю створено 22.01.2025